‘ daarnaast aan de vorenstaande zienswijze de plaats in hun herinnering zullen willen inruimen die zij juist achten.’

Twee ambtgenoten van Van Kleffens uit het tweede kabinet-De Geer mengden zich eveneens in het debat. Een verslaggever van het *Algemeen Handelsblad* ondervroeg M. P. L. Steenberghe en Ch. J. I. M. Welter, respectievelijk minister van Economische Zaken en van Koloniën in de betrokken periode. Hun argumenten staan afgedrukt in het *Handelsblad* van 28 februari 1970. De eerste, Steenberghe, begon aldus:

‘ ‘ “Het tweede deel van de serie *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* van dr. De Jong wekt mijns inziens de indruk dat de ministers in het kabinet-De Geer (althans tot de Duitse inval) politieke onbenullen waren, die het dreigende gevaar uit Duitsland niet doorhadden. In het algemeen zou men na lezing van het tweede deel kunnen denken dat wij niets van de internationale politieke situatie begrepen.

Niets is minder waar dan dat. Wij begrepen heel goed waar het gevaar vandaan kwam: uit Duitsland natuurlijk, daar was geen twijfel over mogelijk. Juist daarom hebben wij met instemming van héél het parlement en héél het Nederlandse volk een strikte neutraliteitspolitiek gevoerd; dat was een «must»; je moest zorgen dat wij geen aanleiding tot oorlog gaven; het kon niet anders en dat heeft niets met een gebrek aan inzicht te maken.”

Dat zegt mr. M. P. L. Steenberghe, minister van economische zaken in het tweede en vierde ministerie-Colijn, in het tweede ministerie-De Geer (10 augustus 1939–3 september 1940) en ten slotte nog een tijdlang in het eerste ministerie-Gerbrandy te Londen.

Mr. Steenberghe die zich reeds lang geleden uit het politieke leven heeft teruggetrokken, is een van de weinige nog in leven zijnde ministers uit dat tweede ministerie-De Geer, waarover dr. L. de Jong in deel II *Neutraal* uitvoerig schrijft. Mr. Steenberghe (in zijn regeringsperiode een van de jongste ministers) is van mening dat dr. De Jong, met alle goede bedoelingen, er niet in geslaagd is als tijdgenoot een objectieve geschiedschrijving te geven. Mr. Steenberghe zegt wel bewondering te hebben voor de ontzagwekkende taak en het uitvoerige bronnenonderzoek dat dr. De Jong heeft verricht.

Mr. Steenberghe: “Dr. De Jong schrijft in hoofdstuk dertien van het tweede deel: «Wanneer de historicus zich voor één gevaar hoeden moet (het lijkt ons gepast, dat eens met alle duidelijkheid te stellen), dan is het uit het oog te verliezen hoe gemakkelijk het is, *to be wise after the event.* Die historicus heeft een dubbele functie: enerzijds te schetsen hoe feilbare mensen, de toekomst niet kennend, zich in een bepaalde periode gedragen hebben, anderzijds weer te geven wat in die periode de factoren waren die (zoals achteraf bleek) die ontwikkeling bepaald hebben [...].»